

ставницького органу місцевого самоврядування. Ця стадія відіграє важливу роль у процесі муніципальної нормотворчості: завдяки неї нормотворчий задум починає трансформуватися у нормативний припис.

Ключові слова: місцеве самоврядування, муніципальна нормотворчість, представницькі органи місцевого самоврядування, нормативно-правовий акт місцевого самоврядування, муніципальний нормотворчий процес, офіційне внесення проекту нормативно-правового акту.

Аннотация

Барский В. Р. Официальное внесение проекта нормативно-правового акта в местный совет как стадия муниципального нормотворческого процесса. — Статья.

Статья посвящена анализу технологии муниципального нормотворчества, в частности субъектно-деятельностных характеристик стадии официального внесения проекта нормативно-правового акта в представительный орган местного самоуправления. Эта стадия играет важную роль в процессе муниципального нормотворчества: благодаря ей нормотворческий замысел начинает трансформироваться в нормативное предписание.

Ключевые слова: местное самоуправление, муниципальное нормотворчество, представительные органы местного самоуправления, нормативно-правовой акт местного самоуправления, муниципальный нормотворческий процесс, официальное внесение проекта нормативно-правового акта.

Summary

Barsky V. Official Submission of a Normative Legal Act Draft to the Municipal Council as a Stage of Municipal Norm Creation Procedure. — Article.

The article is devoted to the analysis of municipal norm creation technique, in particular the description of subjects and their activity at the stage of the official submission of a normative legal act draft to the representative bodies of local self-government. This stage plays an important role in procedure of municipal norm creation — due to this stage norm creation conception begins to be transformed to normative order.

Keywords: local self-government, municipal norm creation, representative bodies of local self-government, normative legal act of local self-government, municipal norm creation procedure, organizational and legal foundation of norm creation, regulations of representative body of local self-government, norm creation technique.

УДК 342.84(477)

М. В. Афанасьєва

ЗЛОВЖИВАННЯ ПАСИВНИМ ВИБОРЧИМ ПРАВОМ: ТЕОРІЯ ТА ПРАКТИКА

Характерною рисою швидкоплинних процесів, що відбуваються в сучасній електорально-правовій сфері, є випередження практикою проведення виборів появи дієвих пропозицій з боку правової науки. Одним з таких феноменів виборчо-правової дійсності, що вимагає ґрунтовного наукового аналізу, є категорія зловживання правом. А. Б. Венгеров писав, що зловживання правом — явище, мало вивчене у теоретичному плані, але яке набуває часом зловісну, навіть згубну властивість для всієї правової системи [1].

Реформування виборчого законодавства, інтенсивність якісних перетворень, пов'язаних зі зміною характеру взаємовідносин між суспільством та держа-

вою, зміна ставлення до можливостей виборчого права обумовлює актуальність досліджуваної тематики. Теоретично та практично необхідними уявляються наукові розробки питань правової природи зловживання суб'єктивним виборчим правом, визначення об'єктивних та суб'єктивних детермінант цього явища. В свою чергу правовий аналіз проявів зловживання пасивним виборчим правом, найбільш поширених у вітчизняній виборчій практиці, як уявляється, надасть можливість визначити шляхи законодавчої протидії цьому деструктивному явищу.

Феномен зловживання правом достатньо розглянутий у цивільному, цивільному процесуальному та кримінальному праві, тоді як в межах виборчого він розглядався лише фрагментарно. Однак рівень розповсюдження цього деструктивного явища в електорально-правовій сфері свідчить про нагальну необхідність комплексних теоретичних досліджень.

Поняття «зловживання правом» часто зустрічається на практиці, але теоретичні концепції щодо цієї правової конструкції не містять однозначного розуміння. Наукові думки про природу зловживання правом настільки різноманітні, що охоплюють навіть протилежні точки зору, зокрема, зустрічаються доводи про відсутність підстав виокремлювати таке явище у правовій дійсності або навпаки про наявність окремого виду правової поведінки, чи розуміння зловживання правом як різновиду правопорушення, або як аморальне здійснення права. Такий плюралізм ускладнює вирішення питань не тільки наукового, але і практичного характеру, заважає законодавчому закріпленню технологій протидії цьому деструктивному явищу.

Противники запровадження категорії «зловживання правом» в науці та законодавстві (М. М. Агарков, Н. С. Малєїн, М. Н. Малєїна та інші) [2] заперечують існування такого феномена та наголошують, що зазначене поняття містить у собі внутрішню суперечність, оскільки здійснення права не може бути протиправним. Відомий цивіліст М. М. Агарков вказував на некоректність використання поняття зловживання правом, оскільки воно, на його думку, поєднує в собі правові конструкції, що виключають одна одну. Ті дії, які називаються зловживанням, насправді здійснюються за межами права [3].

Критика поняття «зловживання правом», побудована на наявності внутрішньої алогічності терміна, є беззмістовною. Етимологія терміна «зловживання правом» має значення для методологічної чистоти дослідження, але вона не повинна набувати першочергового значення тоді, коли необхідно з'ясувати взагалі існування цього явища та виявити його сутність. Дії суб'єкта, які мають водночас правомірну і протиправну специфіку, навпаки заслуговують додаткової уваги при їх дослідженні та кваліфікуванні, а заперечення об'єктивно існуючих явищ правової реальності не є конструктивним науковим кроком.

Ряд авторів вважають, що, говорячи про зловживання правом, мова йде про форму здійснення суб'єктивного права *всупереч його призначенню*, цілям, соціальній функції чи інтересам інших суб'єктів, за допомогою якої завдається шкода іншим учасникам суспільних відносин, особистості, суспільству, дер-

жаві (В. Д. Горобець, О. О. Малиновський, В. А. Рясенцев, Я. Янев та інші) [4]. Зазначена точка зору відходить від з'ясування питання правомірності чи неправомірності зловживання правом, підкреслюючи його безспірні характеристики, такі як: здійснення суб'єктивного права всупереч з його призначенням і шкідливість здійснення права.

Зловживання правом розглядається також як *особливий тип правопорушення*, що вчиняється уповноваженою особою при здійсненні нею належного їй права (В. П. Грібанов, Х. А. Текаєв, О. В. Волков та інші) [5]. Цікавою є думка О. В. Волкова стосовно зловживання цивільним правом, згідно з якою це особливий вид правопорушення, пов'язаного з навмисним виходом уповноваженої особи в ситуації правової невизначеності за внутрішні межі (зміст, призначення) суб'єктивного права (обумовлені у тому числі критеріями розумності та сумлінності) для досягнення своєї незаконної прихованої мети з використанням формалізму та недоліків права, як-от: абстрактність, вузькість, прогалини, застереження, помилки, суперечності правових норм і т. п. Іншими словами, зловживання цивільним правом — це несумлінне правокористування в умовах правової невизначеності [6]. В цілому погоджуючись з точкою зору О. В. Волкова, встати на позицію ототожнення двох відмінних правових явищ можна, тільки якщо не углиблятися в сутність жодного з них. Правопорушення і об'єктивно, і суб'єктивно протиправно, у той час як зловживання з об'єктивної сторони (зовнішньо, формально) відповідає нормі права, тобто ознака об'єктивної протиправності відсутня. Крім того, позиція ототожнення зловживання правом та правопорушення веде до втрати самостійності та самоцінності інституту зловживання правом.

На думку М. І. Бару, зловживання правом кінець кінцем веде до правопорушення, однак первісно ним не є. Якщо протиправна дія навіть формально не заснована на праві, то зловживання правом завжди зовні опирається на суб'єктивне право і формально, до певного моменту (моменту початку порушення прав інших осіб), не суперечить об'єктивному праву. Якщо в особи нема суб'єктивних прав, зловжити правом вона не може. Зробити ж правопорушення вона може і при відсутності суб'єктивного права. У цьому полягає основна відмінність зловживання правом від правопорушення, у зв'язку з яким ототожнення розглянутих явищ навіть як виняток із загального правила, зробленого із застереженнями, уявляється необґрунтованим і недоцільним [7].

Ряд авторів (Н. О. Дурново, А. С. Шабуров, О. Ф. Скакун та інші) [8] вважають зловживання правом *самостійним видом правової поведінки* поряд з правомірним діянням та правопорушенням або, як пропонує Н. А. П'янов, розглядають зловживання правом як *прикордонний вид правової поведінки*, який неможна прямо віднести до правомірної чи неправомірної поведінки [9].

Цікавою є точка зору Е. А. Одегнала, який розглядає зловживання правом як *діяння, що трансформується*, оскільки в момент реалізації змісту суб'єктивного права дії суб'єкта носять правомірний характер, однак, коли починається нанесення шкоди правам та інтересам інших осіб, діяння переходить (трансформується) в протиправне [10].

На думку І. Є. Сеннікова, вивчення зловживання правом взагалі повинне відбуватися в рамках правомірної поведінки, що, з його точки зору, дасть можливість правильно визначити місце зловживання правом у системі правової поведінки як *соціально негативну правомірну поведінку* [11].

Ю. С. Васильєв питання зловживання правом розглядає у рамках проблеми *взаємодії права і моралі*. На його думку, питання про зловживання правами виникає у результаті конфлікту між зовні правильним використанням громадянином правових можливостей і, по суті, аморальною, антигромадською поведінкою [12].

Неоднозначність поглядів науковців на досліджуване поняття обумовлено не тільки складністю самого явища зловживання правом, але і різним підходом авторів до традиційних критеріїв класифікації правової поведінки. З точки зору критерію соціальної значимості переважна більшість авторів визначає зловживання правом як асоціальне, деструктивне, соціально-негативне явище, пов'язане з нанесенням шкоди, заподіянням зла, суперечливістю правовому призначенню, аморальністю. Така одностайність пояснюється тим, що оцінка дається не самій поведінці, а її результатам. Найбільш палкі дискусії ведуться стосовно дилеми «правомірності — протиправності». Критерієм такого поділу правової поведінки традиційно є юридична оцінка діяння суб'єкта, тобто відповідь позитивного права на питання відповідності чи суперечності діяння вимогам, закріпленим правом. У такому розумінні прояви зловживання правом оцінюються як правомірні, оскільки не порушують вимог встановлених нормою права. Але якщо єдиним критерієм визначення протиправності чи правомірності реалізації суб'єктивного права стає формально-юридична оцінка, то у такому випадку взагалі зникає власне необхідність запровадження категорії зловживання правом як зайвої.

Відповідаючи на питання щодо протиправності чи правомірності діяння, слід враховувати не тільки формально-юридичну сторону, яка в юридичній літературі занадто абсолютизується, а і сутнісно-юридичну. Зловживання правом посягає на змістовне, сутнісне в праві, тобто на охоронюваний правом приватний або публічний інтерес, на той порядок у суспільних відносинах, який підтримується за допомогою правового інструментарію, на прогресивну діяльність та конструктивні способи її здійснення. Сутнісно-юридично зловживання суб'єктивним правом є протиправним діянням, оскільки за своєю цілеспрямованістю та результативністю суперечить призначенню, меті, соціальній функції норми права. Фактично при зловживанні саме право виступає як інструмент здійснення протиправної діяльності.

В законодавстві неможливо (і не потрібно) регламентувати дозволену поведінку від «А» до «Я», така інструктивність позитивного права лише викличе нові прояви зловживання. Межі правомірної, суспільно корисної поведінки покликані визначати правові принципи як керівні положення права, його основні засади, які виражають об'єктивні закономірності, тенденції та потреби суспільства, які відображають сутність всієї системи, галузі, інституту права та мають загальнообов'язкове значення в силу їх правового закріплення. Регулю-

юче значення правових норм полягає у визначенні певної поведінки для учасників врегульованого правовідношення, тоді як регулююча роль правових принципів полягає у тому що вони визначають основний зміст, характер тлумачення та застосування норм права [13].

Погоджуємось з думкою В. А. Рясенцева, що хоча зловживання правом не порушує явно якого-небудь закону, однак здійснення права не у відповідності до його призначення є неправомірною дією, оскільки воно йде урозріз із загальними принципами, сформульованими у законі [14]. Незважаючи на абстрактний, узагальнюючий характер, правові принципи у разі їх законодавчого закріплення є нормами прямої дії та обов'язкові до виконання всіма суб'єктами, інше питання, що за їх порушення прямо не передбачено застосування мір відповідальності.

Незважаючи на те, що при зловживанні правом не відбувається формального порушення приписів конкретних нормативно-правових актів, проте всяке зловживання правом — це завжди протиправне діяння, оскільки в результаті його здійснення порушується принцип, закріплений у ст. 23 Конституції України, який визначає, що кожна людина має право на вільний розвиток своєї особистості, якщо при цьому не порушуються права і свободи інших людей [15]. Затверджуючи принцип вільної реалізації належних громадянам та юридичним особам суб'єктивних прав, чинне законодавство у той же час пред'являє певні вимоги, яких слід додержуватися при їх реалізації. Зміст цих вимог неоднаковий і залежить від характеру і призначення конкретних суб'єктивних прав, але критерієм меж реалізації (задоволення) інтересів певної особи служать інтереси інших осіб, у тому числі суспільні та державні.

Концепція зловживання правом введена у законодавство України ст. 13 Цивільного кодексу України [16], яка забороняє здійснення прав із наміром завдати шкоди іншій особі, забороняє зловживання правом у інших формах, зобов'язує при здійсненні цивільних прав додержуватися моральних засад суспільства та не порушувати права інших осіб. У виборчому законодавстві загальна норма про неприпустимість зловживання правом відсутня. Більше того, у ньому відсутні також загальні положення про те, що при реалізації виборчих прав відповідні особи повинні діяти сумлінно, не на шкоду правам і свободам інших осіб.

Говорячи про зловживання суб'єктивним виборчим правом, зазначимо що мова йде про реалізацію суб'єктами та учасниками виборчого процесу правових можливостей формально у межах виборчого законодавства, але не у відповідності з сутністю, метою виборчої норми, з порушенням загальних принципів виборчого процесу. Наслідком реалізації суб'єктивного виборчого права у такий спосіб, з одного боку, є досягнення особою певного сприятливого для себе результату та створення необґрунтованих переваг, а з іншого — шкода, завдана правам і законним інтересам інших учасників виборчого процесу, спотворення політико-правових цінностей, загроза стабільності виборчої системи.

Під час виборів зловживання можливі на різних стадіях виборчого процесу, і переважно це стосується реалізації пасивного виборчого права з боку конку-

руючих суб'єктів. Як приклади зазначимо такі види зловживань, як: висування кандидатів-двійників та кандидатів що мають підтримку у виборців без мети подальшого отримання ними представницького мандата; поширення серед виборців під час передвиборної агітації товарів формально в межах допустимого законом розміру; зловживання правом на відповідь при поширенні неправдивої інформації в засобах масової інформації; вибуття кандидатів на виборню посаду безпосередньо перед днем голосування; зловживання правом на подання скарг до виборчих комісій та судів без необхідності захисту порушеного права і т. ін.

Стосовно пасивного виборчого права широко використовуваною у виборчій практиці при висуванні кандидатів є виборча технологія «двійників», які висуваються командою одного з кандидатів і усі свої дії погоджують з нею. Двійників, які висуваються на виборах, можна поділити на кілька видів. Перші висуваються з метою ведення передвиборної агітації й організаційної діяльності, спрямованої на обрання основного кандидата. Наприклад, такий кандидат використовує свій ефірний час, надану друковану площу в інтересах основного кандидата, від свого імені подає скарги на конкурентів, призначає від свого імені в допомогу основному кандидатові членів виборчих комісій, спостерігачів і т. ін. Інші — це кандидати-двійники, чимось схожі на конкурента, частіше за все використовуються кандидати-двійники з однаковими прізвищами, а нерідко і повні тезки. У випадках, коли, крім однакових прізвищ, імен та по батькові створюються також схожі місця роботи, тоді навіть добре проінформованому виборцю важко розібратися, за кого голосувати. В умовах гострої боротьби та мінімального розриву між кандидатами-лідерами ефективність такого зловживання пасивним виборчим правом досить висока.

Незважаючи на соціально негативний результат подібної практики, з правової точки зору формально такі кандидати не порушують закону, оскільки вони не позбавлені права бути обраними і їм не можна заборонити балотуватися, мова йде про зловживання пасивним виборчим правом. Завдання законодавця складається у тому, щоб, захистивши суб'єктивні виборчі права одного з кандидатів, не порушити при цьому права та свободи інших осіб.

Також як приклад зловживання правом можна розглядати висування та реєстрацію як кандидатів на виборню посаду відомих особистостей, що мають підтримку у виборців, політичну вагу та вплив у суспільстві, які включаються у списки політичних партій виключно для залучення додаткових голосів виборців, без мети подальшого отримання представницького мандата. При цьому такі кандидати, не маючи наміру реалізувати своє пасивне виборче право за призначенням, фактично вводять в оману виборців, які, голосуючи за одних кандидатів, у підсумку отримують серед представників зовсім інших осіб. Як протидію можна передбачити у виборчому законодавстві обмеження таких осіб у праві балотуватися на наступних виборах або не повертати у такому випадку політичній партії виборчий залог, так як державою витрачені кошти на проведення виборчого процесу, у тому числі за участю кандидатів, що зловживають своїм правом.

Право на передвиборну агітацію також у списку зловживань, зокрема конкуруючі суб'єкти виборчого процесу можуть зловживати правом на спростування явно недостовірної інформації. Пунктом 12 ст. 71 Закону України «Про вибори народних депутатів України» [17] передбачається, що ініціатором спростування є політична партія чи кандидат у депутати, якщо вони вважають її явно недостовірною. При цьому ЗМІ зобов'язані надати ініціаторам ефірний час чи друковані площі для опублікування (обнародування) спростування. Це дає можливість кандидатам, політичним партіям за допомогою кандидатів-двійників спочатку розмістити про себе бажану «недостовірну» інформацію, а потім, за рахунок ЗМІ, спростувати її і тим самим змодельовати політичні переслідування, а з іншого — збільшити обсяг передвиборної агітації, оплаченої не за рахунок коштів виборчого фонду, та розповсюдити передвиборну агітацію навіть у день перед виборами.

Незважаючи на те, що від виборів до виборів ми маємо змогу спостерігати чималу кількість прикладів зловживань виборчим правом, в законодавстві поки не розроблені ефективні механізми запобігання їм. Вирішуючи проблему поширення проявів зловживання виборчим правом, сучасний законодавець йде шляхом прямої заборони кожного окремого випадку зловживання, але їх варіабельність безмежна, і всі випадки перерахувати в законі неможливо. Тому на сьогодні основне завдання законотворця зводиться до описання формальних ознак зловживання виборчим правом і закріплення рамкової статті про недопустимість зловживання під час виборів. Крім того, до способів протидії слід віднести підвищення якості нормативно-правових актів та рівня правової обізнаності суб'єктів та учасників виборчого процесу, забезпечення дієвого захисту порушеного права у виборчій комісії чи суді.

Слід підкреслити, що всі законодавчі інструменти будуть марними, якщо перешкодою на шляху цього негативного явища не стане належний рівень правосвідомості та правова культура суб'єктів та учасників виборчих перегонів. Ще з часів римського права вважається, що ідеальним засобом боротьби із зловживанням правом є «добрі звичаї» та «добра совість», засновані на кращих людських спонуканнях.

Література

1. Венгеров А. Б. Теория государства и права : учеб. для юрид. вузов / А. Б. Венгеров. — [3-е изд.]. — М. : Юриспруденция, 2000. — С. 431.
2. Малейн Н. С. Юридическая ответственность и справедливость / Н. С. Малейн. — М. : Манускрипт, 1992 — С. 160; Малейн М. Н. Личные неимущественные права граждан: понятие, осуществление и защита / М. Н. Малейн — М. : МЗ-Пресс, 2001. — С. 36; Агарков М. М. Проблема злоупотребления правом в советском гражданском праве // Известия АН СССР. — 1946. — № 6. — С. 427.
3. Агарков М. М. Проблема злоупотребления правом в советском гражданском праве // Известия АН СРСР. — 1946. — № 6. — С. 427.
4. Общая теория права и государства : учебник / [В. С. Афанасьев, А. Л. Герасимов, В. И. Гойман и др.]; под ред. В. В. Лазарева. — [3-е изд.]. — М. : Юрист, 2001. — С. 324; Малиновский А. А. Злоупотребление субъективным правом как юридический феномен : автореф. дис. ... д-ра юрид. наук : 12.00.01 / А. А. Малиновский. — М., 2009. — С. 9–11; Рясенцев В. А. Условия и юридические последствия отказа в защите гражданских прав (к ст. 5 Основ гражд.

- данского законодательства Союза ССР и союзных республик) // Советская юстиция. — 1962. — № 9. — С. 9; Янев Я. Правила социалистического общежития (их функции при применении правовых норм) / Я. Янев. — М. : Прогресс, 1980. — 281 с.
5. Грибанов В. П. Пределы осуществления и защиты гражданских прав / В. П. Грибанов. — М., 1972. — С. 107–108; Текаев Х. А. Злоупотребление правом // Проблемы реализации права : межвуз. сб. науч. работ / Свердлов. юрид. ин-т им. П. А. Руденко. — Свердловск, 1990. — С. 112–116.
 6. Волков А. В. Злоупотребление гражданскими правами: проблемы теории и практики : автореф. дис. ... д-ра юрид. наук : 12.00.03 / А. В. Волков. — М., 2010. — С. 15.
 7. Бару М. И. О ст. 1 Гражданского кодекса // Советское государство и право. — 1985. — № 12. — С. 118.
 8. Дурново Н. А. Злоупотребление правом как особый вид правового поведения: теоретико-правовой анализ : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.01 / Н. А. Дурново. — Н. Новгород, 2006. — 27 с.; Теория государства и права / [С. С. Алексеев, С. И. Архипов, Г. В. Игнатенко и др.]; под ред. В. М. Корельского, В. Д. Первалова. — М. : Изд. группа ИНФРА—М—НОРМА, 1997. — С. 413; Скакун О. Ф. Теорія держави і права : підручник / О. Ф. Скакун. — Х. : Консум, 2001. — С. 428–429.
 9. Пьянов Н. А. Правовое поведение: понятие и виды [Электронный ресурс] // Сибирский юридический вестник. — 2004. — № 4. — Режим доступа : www.lawinstitut.ru/ru/science/vesnik/20044/pyanov.html.
 10. Одегнал Е. А. Соотношение понятий «злоупотребление правом» и «правонарушение» [Электронный ресурс] // Юрист. — 2007. — № 1. — Режим доступа : koteh.ru/journal-yurist/5185.html.
 11. Сенников И. Е. Злоупотребление правом и социально допустимое поведение граждан [Электронный ресурс] // Вестник Нижегородского университета им. Н. И. Лобачевского. Серия «Право». — 2002. — № 1. — С. 186–187. — Режим доступа : [www.cir.nnov.ru/pages/e-library/vestnik/99990195_West_pravo_2002_1\(5\)/B_21.pdf](http://www.cir.nnov.ru/pages/e-library/vestnik/99990195_West_pravo_2002_1(5)/B_21.pdf).
 12. Васильев Ю. С. Взаимодействие права и морали // Советское государство и право. — 1966. — № 11. — С. 20.
 13. Грибанов В. П. Осуществление и защита гражданских прав / В. П. Грибанов. — М. : Статут, 2001. — С. 43.
 14. Рясенцев В. А. Условия и юридические последствия отказа в защите гражданских прав (к ст. 5 Основ гражданского законодательства Союза ССР и союзных республик) // Советская юстиция. — 1962. — № 9. — С. 9.
 15. Конституція України від 28 червня 1996 № 254к/96-ВР // Відомості Верховної Ради України. — 1996. — № 30. — Ст. 141.
 16. Цивільний кодекс України від 16 січня 2003 № 435-IV // Відомості Верховної Ради України. — 2003. — № 40–44. — Ст. 356.
 17. Про вибори народних депутатів України : Закон України від 25 берез. 2004 р. № 1665-IV // Відомості Верховної Ради України. — 2004. — № 27–28. — Ст. 366.

Анотація

Афанасьєва М. В. Зловживання пасивним виборчим правом: теорія та практика. — Стаття. Зловживання правом — суперечливе наукове поняття, майже не досліджене в межах виборчого права, але широко розповсюджене на практиці. Стаття розкриває особливості зловживання правом під час виборчого процесу, аналізує приклади зловживання пасивним виборчим правом. Автором пропонується законодавчо закріпити принцип неприпустимості зловживання правом у виборчому процесі.

Ключові слова: вибори, виборчий процес, зловживання виборчим правом.

Аннотация

Афанасьева М. В. Злоупотребление пассивным избирательным правом: теория и практика. — Статья.

Злоупотребление правом — противоречивое научное понятие, практически не исследованное в рамках избирательного права, но широко распространенное на практике. Статья раскрывает особенности злоупотребление правом в ходе избирательного процесса, анализирует примеры зло-

употребления пассивным избирательным правом. Автором предлагается законодательно закрепить принцип недопустимости злоупотребления правом в избирательном процессе.

Ключевые слова: выборы, избирательный процесс, злоупотребление избирательным правом.

Summary

Afanasyeva M. V. Abuse of the passive electoral rights: theory and practice. — Article.

Abuse of the rights — a contradictory scientific concept, practically no analyze on the subject of the electoral process, but a widespread in practice. The article reveals the characteristics of the abuse of the rights in the electoral process, analyzed examples of abuse of the passive electoral rights. The author is propose incorporated the principle of non-abuse of rights in the electoral process into the legislation.

Keywords: elections, electoral process, the abuse of the electoral right.

УДК 35.082.4

Д. А. Козачук

ЗАОХОЧУВАЛЬНІ ПРОЦЕДУРИ НА ПУБЛІЧНІЙ СЛУЖБІ

Процес державного будівництва в Україні увійшов у нову фазу, яка безпосередньо пов'язана із побудовою ефективно діючої системи органів державного управління, основою яких є інститут публічної служби. Як справедливо зазначається в літературі, послугами публічних службовців користуються всі сучасні країни незалежно від державного устрою, форми правління чи державного режиму, оскільки саме державні (публічні) службовці виконують усі завдання і функції, які цивілізоване суспільство покладає на свою державу [1, 296].

Важливість інституту публічної служби не піддається сумніву, тому питання ефективності управління публічною службою не втрачають своєї актуальності. Значення заохочень у сфері публічної служби, заохочувальних адміністративних процедур, в яких вони реалізуються, полягає у стимулюванні підвищення ефективності здійснення організаційних, регулятивних, правоохоронних та інших публічно значущих функцій публічними службовцями. Крім того, заохочувальні адміністративні процедури відіграють особливу роль у формуванні та зміні статусу публічних службовців.

На сьогоднішній день про можливість застосування до публічних службовців заходів заохочення згадується у низці нормативних актів. У першу чергу, в Законі України «Про державну службу» ст. 34 вказує на те, що за сумлінну безперервну працю в державних органах, зразкове виконання трудових обов'язків державним службовцям видається грошова винагорода в розмірі та порядку, що встановлюються Кабінетом Міністрів України. За особливі трудові заслуги державні службовці представляються до державних нагород та присвоєння почесних звань.

Аналіз системи правових актів, які регулюють заохочення і порядок їх застосування у сфері публічної служби дозволяє зробити висновок про те, що